

Povodom prvog broja „Anala“

Gazi Husrev-begova biblioteka u Sarajevu, osnovana 8. januara 1537. godine, najstarija je biblioteka u Sarajevu, a spada među najstarije biblioteke u Jugoslaviji uopšte. Ona je neosporno najbogatija i najveća orijentalna biblioteka u našoj zemlji. Po broju i vrijednosti svojih orijentalnih rukopisa ova biblioteka zauzima vrlo istaknuto mjesto u svijetu, a »četvrta ili peta je u Evropi«. Prema tome veliki je kulturni i naučni značaj ove biblioteke za jugoslovensku pa i svjetsku orijentalistiku. Razumljivo je stoga da Gazi Husrev-begova biblioteka danas zauzima jedno od najvažnijih mjesta među kulturnim ustanovama ne samo u Bosni i Hercegovini, već u čitavoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

U bogatom rukopisnom odjeljenju zastupljene su sve grane arapske književnosti, a naročito je bogata šeriatsko-pravna i teološka literatura. Zatim, vidno mjesto zauzima klasična perzijska poezija. Rukopisi na turskom jeziku od osobite su vrijednosti kao književno-istorijska građa, među kojima posebnu važnost ima bogata kolekcija sudskih protokola (sidžila) sarajevskog šeriatskog suda iz XVIII i XIX vijeka koji sadržavaju obilje materijala za političku, ekonomsku i kulturnu istoriju naših naroda. Pored sidžila biblioteka posjeduje i znatnu zbirku pojedinačnih turskih istorijskih dokumenata od početka XVI vijeka do 1878. godine kao i zbirku istorijskih dokumenata koje je sakupio i prepisao Muhamed Enveri Kadić, a koji su od osobitog značaja za izučavanje političke i kulturne istorije Bosne i Hercegovine i susjednih zemalja pod nekadašnjom turskom vlašću.

Do šezdesetih godina prošlog vijeka Biblioteka je bila u sastavu Gazi Husrev-begove medrese, čijim je nastavnicima i đacima prvenstveno služila. Godine 1863. Biblioteka je pretvorena u javnu ustanovu. Poslije toga pristupilo se unoenju u sastav Gazi Husrev-begove biblioteke i drugih vakufskih biblioteka u Sarajevu, koje nisu bile dovoljno sređene ili dovoljno pristupačne. Iz istih razloga a i zbog opasnosti za njihov opstanak nastavljeno je sa koncentrisanjem u Gazi Husrev-begovu biblioteku svih važnijih vakufskih biblioteka u Bosni i Hercegovini koje su još bile sačuvane. Pored brojnih poklona Biblioteka je obogaćena i kupovinom knjiga. Otkupljen je niz dragocjenih rukopisa i čitavih biblioteka pojedinih naučnih radnika.

Gazi Husrev-begova biblioteka je »samostalna specijalna naučna biblioteka za oblast islamistike i drugih njoj srodnih ili s njom povezanih djelatnosti«. Osim upravnika kao inokosnog organa upravljanja koji neposredno rukovodi bibliotekom, Biblioteka ima svoj Savjet od devet članova, sastavljen iz reda naučnih i stručnih radnika, posebno orijentalista. Pored pribavljanja, održavanja, čuvanja i davanja na upotrebu materijala iz svog knjižnog fonda u naučno istraživačke svrhe, pribavljanja i obrađivanja rukopisnih i drugih djela iz oblasti islamistike i srodnih grana, prikupljanja, obrađivanja i čuvanja građe iz života i kulturne istorije Muslimana Bosne i Hercegovine, Gazi Husrev-begova biblioteka ima zadatak i da naučno sređuje rukopisni materijal i da naučno obrađuje pojedina pitanja iz oblasti islamistike, posebno ako je to vezano za prošlost i život Muslimana Bosne i Hercegovine. Važan vid ostvarivanja toga zadatka je naučna i stručna obrada i objavljivanje Kataloga rukopisnog materijala. Već sa prvim tomom Kataloga, biblioteka je uspostavila mnoge nove veze sa srodnim ustanovama u zemlji i inostranstvu i pobudila veliki naučni interes u redovima orijentalista. Drugi već za štampu pripremljeni tom Kataloga dragocjenog rukopisnog materijala je nov uspjeh Biblioteke. »Anali Gazi Husrev-begove biblioteke« predstavljaju daljnji drugi vid ostvarivanja njenog zadatka.

Dr MUSTAFA KAMARIĆ